

Strategický plán rozvoje města

Průzkum podnikatelského prostředí

Město Trutnov

- **Zadavatel:** Město Trutnov
- **Zhotovitel:** Berman Group
- **Datum:** září 2008

Obsah

Obsah	3
Seznam grafů.....	3
Úvod a metodika	4
Shrnutí závěrů z průzkumu	5
Základní charakteristika	6
Vlastnická struktura.....	7
Ukotvení v kraji.....	7
Bariéry rozvoje firem	7
Exportní orientace	9
Pracovní síla a zaměstnanost.....	9
Inovace, věda a výzkum	10
Informace o nemovitostech a investičních záměrech	11
Služby místní správy	12
Charakteristiky města pro podnikání	13
Služby pro podnikatele.....	14
Celkový dojem.....	17
Závěr.....	18
Seznam příloh	18

Seznam grafů

graf č. 1 – důvody umístění ve městě	7
graf č. 2 – bariéry rozvoje podnikání	8
graf č. 3 – exportní orientace	9
graf č. 4 – kvalita pracovní síly.....	10
graf č. 5 – informace o investicích a nemovitostech	12
graf č. 6 – hodnocení služeb	13
graf č. 7 – charakteristiky města	14
graf č. 8 – poptávka po službách pro podnikání	15
graf č. 9 – doporučená témata	16

Úvod a metodika

Průzkum podnikatelského prostředí, který navazoval na obdobný z roku 2000 uskutečněný v rámci přípravy strategického plánu rozvoje města Trutnova a následně opakovaný a aktualizovaný v roce 2004, byl proveden v srpnu a září 2008 mezi významnými zaměstnavateli v Trutnově. Vedle cílů shodných s minulými průzkumy, kterými jsou získání objektivních dat o firmách podnikajících ve městě a zjištění subjektivních názorů na zdejší podnikatelské prostředí, se objevil i cíl získat informace potřebné k zahájení prací na Integrovaném plánu rozvoje města. V neposlední řadě se radnice snaží dát firmám najevo, že si veřejný sektor cení jejich aktivit ve městě, má zájem na tom, aby zde prosperovaly a hodlá jim k tomu vytvářet v rámci svých možností ty nejlepší podmínky. Z odpovědí některých respondentů (či spíše těch, kteří se odmítli zúčastnit) plyne, že toto se ne vždy daří.

Pro účast v průzkumu bylo vybráno na 50 rozhodujících zaměstnavatelů ve všech důležitých odvětvích mimo veřejnou správu, z nichž 32 se průzkumu zúčastnilo formou řízeného interview zatímco 12 odmítlo s tím, že na takové zbytečné akce nemá čas, 2 firmy již v Trutnově nesídlí. Seznam oslovených podniků je uveden v příloze, z důvodu zachování naprosté anonymity neuvádíme seznam těch, kteří se průzkumu rozhodli zúčastnit.

Zkoumaný vzorek je však dostatečně reprezentativní, zahrnuje podniky zaměstnávající významnou část ekonomicky aktivních osob ve městě v řadě nejrozličnějších odvětví výroby a služeb. Odpovědi podniků se v některých oblastech lišily podle typu podnikání (průmysl, stavebnictví, služby a obchod), a proto byly posuzovány i podle těchto hledisek, přičemž zjištěné odlišnosti jsou prezentovány.

Zpráva nejprve shrnuje hlavní zjištění z průzkumu, které dělí do dvou kategorií – pozitivní a negativní. Část *bariéry rozvoje firem* shrnuje názory firem na vnější faktory, které se nejvýznamněji podílejí (podle názorů manažerů podniků) na optimálním vývoji odbytu těchto firem. Část *exportní orientace* sleduje teritoriální strukturu prodeje firem a v kombinaci s konkrétními údaji o objemu prodeje tak umožňuje usuzovat na míru exportní orientace místní ekonomiky. Část *pracovní síla a zaměstnanost* se věnuje kromě údajů o zaměstnancích v několikaletém vývojovém přehledu také odhadu růstu zaměstnanosti v těchto firmách a subjektivnímu hodnocení kvality pracovních sil. Kapitola *inovace, věda a výzkum* shrnuje podmínky konkurenceschopnosti místních firem v globální ekonomice 21. století. Kapitola *informace o nemovitostech a investičních záměrech* zjišťuje, nakolik jsou nemovitosti pro podnikání limitující pro rozvoj podniků, modeluje předpokládaný objem investic na pracovníka ve zkoumaném vzorku a věnuje se i strategiím expanzí (relokací) firem, část *služby místní správy a služby pro podnikatele* zkoumá názory podniků na současnou úroveň péče o podnikatelské prostředí a hodnotí i nejvhodnější nástroje, které je možné k tomuto účelu využít.

Shrnutí závěrů z průzkumu

V této části uvádíme pouze přehled zjištění bez komentářů. Podrobně jsou výsledky popsány v navazujících kapitolách.

Za nejdůležitější pozitivní zjištění považujeme následující:

- **Rozvojové plány podniků.** Celkový počet zaměstnanců všech dotazovaných podniků roste a v brzké době mají vzniknout další pracovní místa, podniky se stále chystají investovat do technologií, rozšiřovat provozy, otvírat nové pobočky a provozovny.
- **Velmi vysoká spokojenost s kvalitou pracovní síly.** Podniky považují svou pracovní sílu za vysoce kvalifikovanou.
- **Kvalita života ve městě.** Trutnov je dlouhodobě považován za město s dobrým životním prostředím a atraktivním okolím a jako takové je přitažlivé pro život.

Za negativní závěry průzkumu lze naopak považovat následující zjištění:

- **„Opatrné“ hodnocení současné ekonomické situace.** Místní podniky hodnotí svou vlastní současnou situaci dobře, ale do budoucna očekávají vzhledem k vývoji ve světě spíše problémy (nižší export, nižší zisky, možná úplnou nerentabilitu vlastní výroby a služeb).
- **Nedostatek kvalifikované pracovní síly v mnoha oborech.** Podniky ve městě opakovaně kritizují nedostatek pracovníků v řadě technických profesí a v řemeslech, městu chybí technická vysoká škola.
- **Nedostatek podpory výzkumu a vývoje v regionu.** I když má řada průmyslových podniků vlastní oddělení výzkumu a / nebo vývoje, v regionu chybí instituce (vysoké školy, výzkumné ústavy), se kterými by tyto firmy mohly spolupracovat, případně odkud brát nové zaměstnance pro tyto aktivity.

Výsledky průzkumu

Základní charakteristika

Ekonomika Trutnova je stále více postavena na elektrotechnickém průmyslu, naopak klesá podíl textilního průmyslu. Významnou roli má i rozvinuté stavebnictví a roste podíl služeb, i když pomalu. Zkoumaný vzorek byl rozdělen do tří skupin (1) výroba, (2) stavebnictví, doprava, řemesla a (3) služby se zhruba stejným počtem respondentů v každé kategorii.

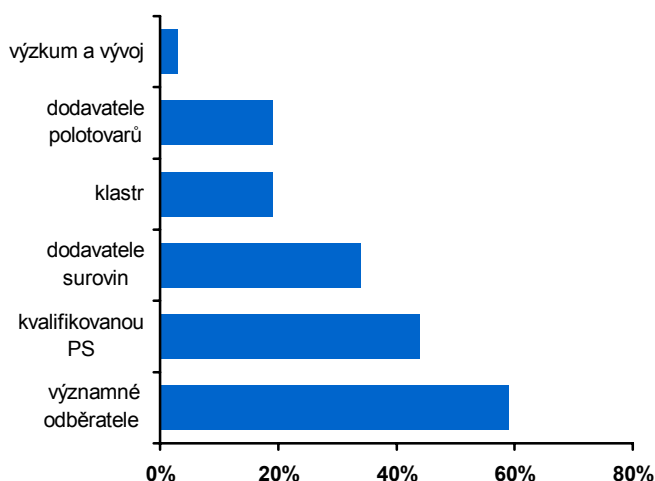
K jednotlivým skupinám uvádíme následující základní charakteristiky:

1. průmysl: zejména elektrotechnický, ale také strojírenský, textilní nebo potravinářský s vysokým podílem zahraničního kapitálu, nadprůměrně exportně orientované. V regionu využívají kvalifikované pracovní síly a pociťují její výrazný nedostatek a stěžují si i na rostoucí náklady, i když platy zde jsou pouze průměrné přes mírně nadprůměrný podíl vysokoškoláků v podnicích. Firmy vlastní své nemovitosti, mají dostatek ploch pro rozvoj i případný prodej, ale existují i výjimky poptávající volnou plochu. Poměrně solidně je zastoupen vývoj nových produktů, jak kvůli zlepšení kvality výrobků, tak kvůli snížení nákladů, nedostává se však pracovníků do vývoje. Potenciál pro výzkum a vývoj v odvětví je ve městě považován za slabý. Kurs koruny, ceny vstupů a dostupnost kvalifikovaných pracovníků jsou hlavními negativními faktory rozvoje. Průmyslovým firmám také nejvíce vadí nedostatečná dopravní dostupnost Trutnova. Od veřejné správy mj. uvítají pomoc s podporou bydlení – pro nové zaměstnance a při vzdělávání pracovní síly.
2. stavebnictví, doprava a řemesla: podniky víceméně v českých rukou, rovnoměrně slouží regionálnímu i národnímu trhu, vykazují vysokou produktivitu, které odpovídají vysoké platy a vysoká spokojenost s kvalitou pracovní síly, nedostačuje však příslušné střední školství. V regionu mají často i významné dodavatele. Slušná je situace týkající se vlastnictví nemovitostí, nových investic plánují méně než průmyslové podniky. Výzkum a vývoj není ve firmách zastoupen. Problémy způsobuje domácí konkurence a rostoucí ceny vstupů. Po veřejné správě požadují další investice do infrastruktury a budování průmyslových zón stejně jako finanční nástroje podpory (garance za úvěry). K řešení se rovněž doporučuje doprava do města a doprava ve městě.
3. služby: obvykle malé podniky do 100 zaměstnanců založené po roce 1990 českými fyzickými osobami, zaměřeny na trh v regionu a v České republice, závisí výrazně na místních odběratelích. Nedosahují vysokých mezd ani prodejů na zaměstnance, ale s kvalitou pracovní síly jsou nadprůměrně spokojeny. Náklady na mzdy přesto představují zásadní bariéru rozvoje. Často sídlí v pronajatých prostorách, prakticky nechystají nové investice a nejsou spokojeny s nabídkou nemovitostí (kanceláře, obchodní místa, malé dílny) k podnikání. Mají zájem o finanční nástroje podpory jako jsou zvýhodněné půjčky. Doporučují řešit podporu malého a středního podnikání a rozvoj cestovního ruchu.

Vlastnická struktura

Zhruba polovinu firem vlastní české fyzické osoby, po čtvrtině pak české a zahraniční právnické osoby, jejichž firmy vzhledem k tomu, že jsou výrazně větší, zaměstnávají 61 % pracovní síly v průzkumu, ve výrobě 80 % a ve službách 3 %. Tento podíl dosahoval v průzkumu z roku 2004 40 % a v roce 2000 31 %, stále tedy roste jak kvůli samotnému růstu zmíněných podniků, tak kvůli poklesu zaměstnanosti v jiných firmách.

Jedna čtvrtina ze zkoumaných podniků pak nemá ve městě sídlo případně patří do skupiny / koncernu sídlícím v jiné zemi. Jelikož však tyto firmy zaměstnávají zhruba dvě třetiny pracovníků v rámci průzkumu, jedná se o jev, který zhoršuje možnosti místního managementu ovlivňovat budoucnost firem v Trutnově.

graf č. 1 – důvody umístění ve městě

Ukotvení v kraji

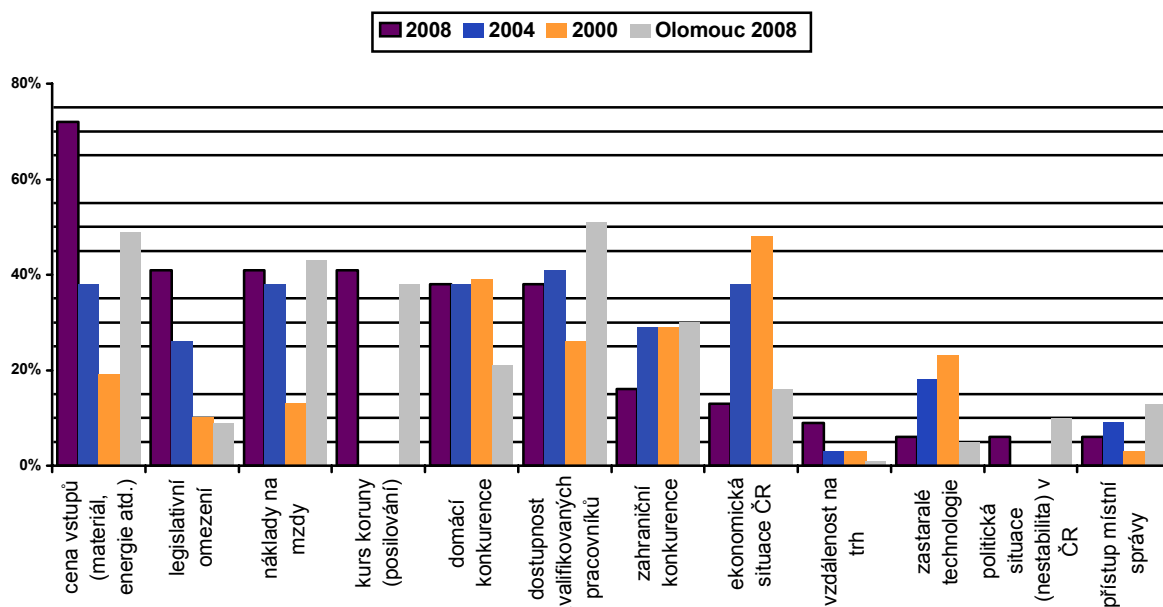
Jako důvod pro umístění firmy ve městě se vedle tradice nejčastěji uvádějí významní odběratelé – viz graf č. 1. Ti jsou logicky významní zejména pro sektor služeb a stavebnictví a s rostoucím podílem těchto odvětví roste i jejich postavení. Kvalifikovaná pracovní síla je důležitá pro průmyslové podniky (46 %), ale také firmami ve službách (50 %), dodavatelé surovin pak jsou významní pro stavebnictví (40 %). Zárodek klastru pozorujeme zejména elektrotechnický průmysl, instituce pro výzkum prakticky v regionu neexistují.

Bariéry rozvoje firem

Význam jednotlivých faktorů negativně působících na současný a další rozvoj firem se od roku 2000 průběžně mění v celé České republice a tyto změny poskytují užitečnější informaci než jen samotné pořadí (viz graf č. 2, ve čtyřech sloupcích zleva doprava najdeme odpovědi od nejnovějších k nejstarším, pro zajímavost je přidána informace z paralelně probíhajícího průzkumu v Olomouci).

Na prvním místě je „cena vstupů“ se 72 % kladných odpovědí, přičemž pozorujeme výrazný nárůst oproti minulým rokům a téměř 80 % u průmyslových i stavebních podniků. Ceny vstupů v souvislosti se světovým růstem cen energií tak představují závažný problém, kterým místní ekonomika (méně založená na službách) čelí. Na druhém až čtvrtém místě jsou s 41 % legislativní omezení („špatné zákony“, „nevymahatelnost práva“, „nadměrná regulace“ či „nevyhovující zákoník práce“). I zde jde o podstatný nárůst oproti roku 2004. Stejně často jsou uváděny náklady

na mzdy, které vzrostly z několika důvodů – pro zahraniční investory kvůli sílící koruně, ale pochopitelně i kvůli inflaci v ČR. Negativně působí rostoucí mzdy zejména na firmy ve službách (80 %). Třetím faktorem s 41 % odpovědí je růst kurzu koruny, který vadí hlavně exportérům a zahraničním investorům. Srovnáním faktorů na prvním, třetím a čtvrtém místě docházíme k závěru, že Česká republika již definitivně ztratila pozici „levné“ země.

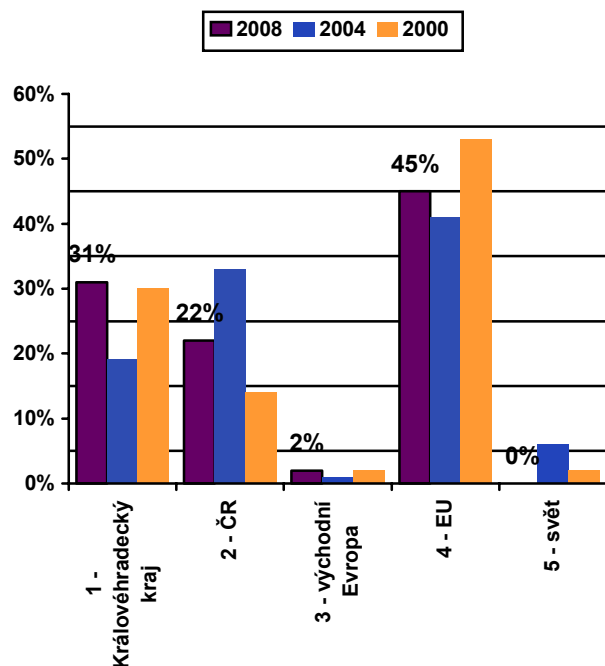
graf č. 2 – bariéry rozvoje podnikání

„Domácí konkurence“ na pátém až šestém místě (38 %) naopak představuje faktor, který stabilně udává jako problém obdobná část podniků podle toho, na jakém trhu působí, takže nejvíce (60 %) ve službách a stavebnictví (56 %). Problémy s dostupností kvalifikované pracovní síly uvádí o něco méně podniků než v minulém průzkumu (tehdy 41 %), je však předčasné vydávat toto zlepšení za důkaz aktivní politiky (kraje) k motivaci k technickému vzdělávání.

Následují činitelé, jejichž vliv se průběžně snižuje. Zahraniční konkurenci zmínilo 16 % podniků, zajímavostí je, že tento podíl vzrostl na 38 % u podniků s vlastním výzkumem a vývojem. Ekonomická situace v ČR se i podle tohoto hodnocení výrazně zlepšila proti roku 2004 a se 13 % kladných odpovědí patří do druhé poloviny co do významnosti.

Na druhé straně spektra jsou „úrokové míry“ a „nedostatečné prostory“, které jako zásadní problém neuvedl žádný podnik, a dále „dostupnost finančních prostředků“, „politická nestabilita ČR“, „zastaralé technologie“, „přístup místní správy“ a „vzdálenost na trh“, které byly uvedeny třikrát a méně. Zajímavé je zejména téma nedostatečných prostor k podnikání, neboť v dalším textu řada podniků uvedla, že by si přála lepší nabídku nemovitostí ve městě. Ukazuje se však, že ve srovnání s jinými problémy nejde o zásadní otázku, jejíž neřešení by hrozilo koncem podnikání a odchodem z Trutnova.

Exportní orientace

graf č. 3 – exportní orientace

Česká ekonomika je tradičně exportně orientovaná a zahraniční investoři v posledních letech tuto orientaci ještě posílili. Oproti minulému průzkumu se podíl exportu na obratu místních firem zvýšil na 47 %, přestože výrazně vzrostly prodeje na zaměstnance u všech typů podniků, to znamená, že v absolutních číslech pozorujeme nárůst exportu o více než 50 %. Je poměrně logické, že na vývozu se prakticky výlučně (z 97 %) podílejí jenom průmyslové podniky. Na domácím trhu se potom ukazuje význam stavebnictví (se 43 %) a určitou roli zde hraje i sektor služeb s 10% podílem.

Výši prodeje za rok 2007 ochotně uvedla většina podniků, dostupná data hovoří o 2,73 miliónu Kč na jednoho pracovníka, zde došlo k nárůstu o cca 80 % oproti roku 2003 (předchozímu průzkumu – 1,54), částečně i díky snížení podílu textilního průmyslu v průzkumu. Uvedený průměr ještě překračují podniky ve stavebnictví (2,91) Existují dva podniky, které letos očekávají pokles prodeje, celkově by však mělo být dosaženo růstu zhruba o 10 %, nejvíce (přes 20) % ve stavebnictví.

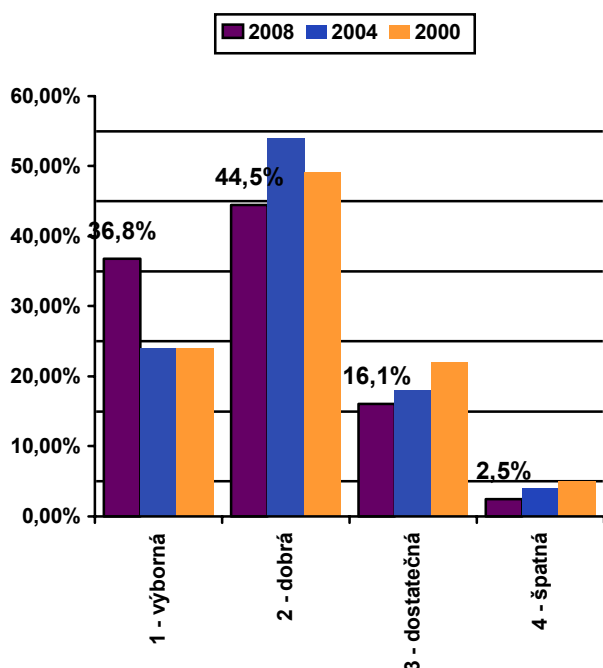
Pracovní síla a zaměstnanost

Celkový počet zaměstnanců ve sledovaných firmách je 5099 ve srovnání s loňskými 4923 a odhadem 5190 pro příští rok – vykazuje tedy trvalý nárůst, firmy projevují v tomto směru opatrný optimismus. Největší počet nových pracovních míst vykazuje průmysl, kde je i největší zaměstnanost (v rámci tohoto průzkumu, tj. velkých a středních firem ve městě).

Většina zaměstnavatelů očekává, že pro příští rok zaměstnanost udrží, případně mírně zvýší, pouze dvě firmy plánují propouštění v rozsahu do 20 zaměstnanců. Ve střednědobém výhledu plánují dotazované firmy vytvořit cca 100 nových pracovních míst, což je výrazně méně než plány firem v roce 2004. Vzhledem k tomu, že až 650 nových míst tehdy plánovala vytvořit společnost Infineon, doufáme, že jsou letošní údaje o poznání realističtější.

Kvalita pracovní síly je jednou ze silných stránek města a je hodnocena nadprůměrně dobře – viz graf č. 4, i když existují rozdíly mezi jednotlivými typy podniků. Nejvyšší podíl výborných pracovníků udávají stavební firmy (63 %), a služby (66 %), naopak v průmyslu je tento podíl srovnatelný s ostatními městy ČR (26 %).

graf č. 4 – kvalita pracovní síly

Spokojenost s kvalitou pracovní síly je jedna věc, její dostupnost pak druhá – a ta představuje stále větší a větší problém, protože až 70 % průmyslových podniků pociťuje nedostatek zaměstnanců s klíčovými dovednostmi a kvalifikací, v ostatních oborech je tento podíl menší, takže celkově dostáváme obdobných 38 % kladných odpovědí jako v minulém průzkumu. Seznam chybějících profesí se rovněž nezměnil. Chybí především vyučení řemeslníci (elektrikáři, svářeči, zedníci, tesaři, nástrojáři, ...), chybí obsluha CNC strojů, technici, inženýři do vývoje, manažeři s jazykovými znalostmi.

Výše průměrné hrubé mzdy 21 085 Kč ve zkoumaném vzorku je na úrovni statistického průměru kraje, vykazuje dobrou dynamiku (nárůst o 14,0 % za poslední 2 roky, a o 7,5 %

za poslední rok). Nejvyšší průměrnou mzdu vykazuje tradičně stavebnictví (29 300 Kč) a obchod (23 452 Kč), nejnižší služby (16 645 Kč).

Podíl absolventů vysokých škol ve zkoumaných firmách (9,62 %) znatelně vzrostl oproti předchozímu průzkumu (6,5 %) a nejvyšší je v průmyslových podnicích (nad 10,5 %). Jelikož předmětem zkoumání nebyly oblasti s tradičně vysokým podílem VŠ (školství, zdravotnictví, veřejná správa), jde rozhodně o velmi pozitivní údaj, který Trutnov řadí mezi města s vyspělou ekonomikou.

Nedostatek kvalifikovaných pracovníků vede k tomu, že v průmyslu a stavebnictví se začínají objevovat zahraniční pracovníci, a to nejčastěji z Polska. Zde je výhodou i možnost každodenního dojíždění a tudíž odpadá nutnost zajistit ubytování pro tyto zaměstnance. Prozatím tvoří cizinci asi 6,5 % z celkového počtu pracovníků, v některých firmách však jejich podíl již přesáhl 10 %. Zajímavostí je, že se nejedná o podniky s podprůměrnými platy.

Inovace, věda a výzkum

Česká ekonomika se nachází v přechodném období mezi ekonomikou založenou na efektivitě a ekonomikou založenou na inovacích. I díky zahraničním investorům velmi dobře zvládla zavádění moderních technologií, výzvou do budoucna je to, zda bude schopna stále více tyto technologie sama vyvíjet. Ve zkoumaných firmách se situace udržuje na stabilní úrovni obdobné předchozímu průzkumu – osm podniků (všechny z nich působí v průmyslu) má vlastní oddělení výzkumu a vývoje, která se podílejí na inovacích a vývoji nových výrobků a technologií. Dalších 5 podniků odpovědělo, že služby VaV nakupují u jiných institucí.

Celkově v těchto odděleních pracuje necelých 100 pracovníků, pozitivní je nárůst počtu podniků, které vyvíjejí vlastní nové produkty – ze 3 v minulém průzkumu na 6 v tomto. Ostatní vývojová oddělení se potom zabývají inovacemi či zákaznickými aplikacemi.

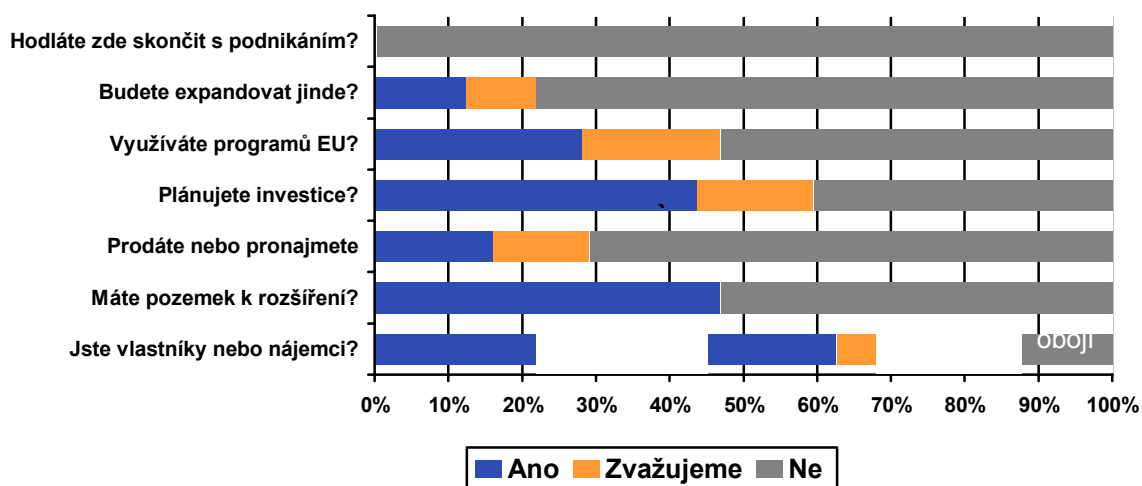
Podniky, které mají VaV oddělení, jsou úspěšnější než druhé a vykazují výrazně vyšší podíl exportu, ale současně všechny zmiňují nedostatek kvalifikovaných pracovníků jako problém a velmi jim chybí podpora (existence) výzkumných institucí nebo vysokých škol v kraji. Naopak jsou velmi spokojené s kvalitou života ve městě.

Inovační aktivity jsou podle vlastního vyjádření velmi významné i pro další podniky. Tři nejdůležitější přínosy inovací zůstávají stejné jako v uplynulém průzkumu: nejčastěji (z 81 %) jde o zlepšení kvality výrobků nebo služeb, dále o rozšíření trhu (50 %) a sortimentu výrobků nebo služeb (rovněž 50 %). Současně je důležité znát důvody, které podnikům brání více inovovat – na prvním místě se jedná o „nedostatek kvalifikovaných pracovníků, kteří jsou schopni inovovat“ (59 %), přičemž firmy s VaV uvádějí nedostatek pracovníků schopných inovovat dokonce z 88 % - je vidět, že se s tímto problémem konkrétně potýkají, zatímco pro ostatní firmy je spíše teoretický. Navíc jde o prakticky jediný problém, který firmy s vlastním VaV uvedly! Příliš vysoké náklady na inovace zmiňuje 41 % a nedostatek finančních zdrojů 31 % podniků, žádný z nich oddělení VaV nemá. Z toho se dá odvodit, že nedostatek schopných pracovníků do výzkumu a vývoje je skutečně tím klíčovým problémem.

Informace o nemovitostech a investičních záměrech

Graf č. 5 ukazuje odpovědi na některé otázky týkající s nemovitostí. Situace s vlastnictvím je stabilizovaná, obdobně jako před 4 lety máme kolem dvou třetin firem, které sídlí ve vlastním. Obecně využívají pronájmu spíše podniky ve službách, kterým tato možnost často vyhovuje a nechtějí vlastnit nemovitost, zatímco průmyslové firmy své areály vlastní. Nejvyšší podíl vlastnictví je logicky v průmyslu (82 %), nejnižší u služeb (30 %). Zhruba dvě třetiny vlastníků nemovitostí rovněž odpověděly kladně na otázku, zda vlastní prostor pro případné rozšíření podniku (negativní odpovědi přišly obvykle od tradičních podniků, kterým jejich areály neumožňují další rozvoj). 10 z 15 firem, které mají prostor k rozšíření, rovněž uvedlo konkrétní číslo, což v součtu dalo 4,90 ha volné plochy. Ve zkoumaném vzorku je dále devět firem, které hodlají část svých nemovitostí prodat nebo pronajmout a nabízejí plochu cca 0,75 ha. Problémy vedle poměrně malých nabízených ploch nastávají v kvalitě a vybavenosti těchto nemovitostí, případně termínu, kdy budou k dispozici. Jak již bylo uvedeno výše, nedostatečné prostory nejsou zásadním závažným problémem pro žádný z podniků, a nikdo z dotazovaných nezvažuje odchod z města.

Spíše pesimistické prognózy vývoje světové ekonomiky vedou k opatrným formulacím očekávání o nových investicích. Od předchozího průzkumu se snížil jak celkový podíl firem, které se chystají investovat (ze 68 na 44 %), investovaná částka (z 815 na 355 miliónů Kč) i investice na 1 zaměstnance (ze 140 na 70 tisíc). Nejvyšší částky udávají firmy v průmyslu, naopak služby se prakticky investovat nechystají. Naopak se mírně (na 22 % z 15 % v roce 2004) zvýšil podíl firem, které se chystají expandovat a otevřít pobočku / provozovnu jinde než ve městě.

graf č. 5 – informace o investicích a nemovitostech

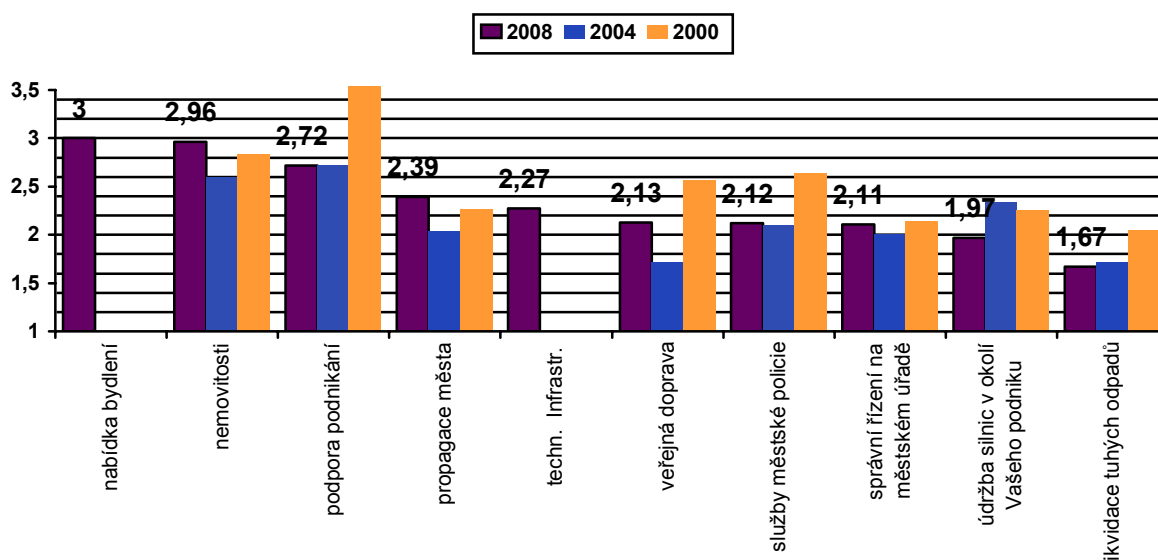
Strukturální fondy EU přes řadu výhrad (množství byrokracie, pozdní platby, hrozba vrácení dotace) jsou pro firmy atraktivní a celkem 9 podniků připravuje nebo již realizuje (dalších 6 o tom uvažuje) projekty v celkové výši 520 miliónů korun. Nejaktivnější jsou průmyslové podniky, naopak nejméně často zapojené (i spokojené) jsou firmy stavební. Nejčastěji se jedná o zapojení do programu na rozvoj lidských zdrojů, zajímavé jsou i programy na pořízení / rekonstrukce nemovitostí.

Služby místní správy

Hodnocení služeb poskytovaných místní správou se v průměru (2,36) mírně zhoršilo oproti roku 2004 (2,14) a zlepšilo vůči roku 2000 (2,51), ale toto zhoršení je způsobeno (jak plyne u z grafu č. 6) zavedením nové kategorie „nabídka bydlení“. Jak je patrné i z jiných odpovědí, v této oblasti pociťují podniky největší nedostatky a hodnotí ji podprůměrně (3,00). Tradičně platí, že zahraniční podniky jsou více spokojené (2,15) než firmy českých majitelů. Stavební firmy s průměrem 2,30 tvoří nejspokojenější skupinu, zatímco podniky služeb (2,47) jsou na opačném konci, rozdíly však nejsou příliš velké.

Po již uvedeném bydlení je jako druhá nejhorší hodnocena nabídka nemovitostí pro podnikání (2,96) zejména ve službách (3,13), které nesídlí ve vlastních prostorách. Na třetím místě je tradičně hůře hodnocená podpora podnikání a investic s průměrem 2,72, a to zejména opět z pohledu služeb (2,90).

Další hodnocení je naopak spíše dobré (či nadprůměrné ve srovnání s jinými českými městy). S propagací města (2,39) sice vyslovují nespokojenost podniky, které by chtěly vidět větší rozvoj cestovního ruchu, ale výsledná známka i přes pokles proti uplynulým průzkumům se stále dá považovat za slušnou. K jistému zhoršení došlo i u veřejné dopravy, průměr 2,13 je stále vynikající, jistou nespokojenost projevily průmyslové podniky (2,33). Potěšující je naopak výborné hodnocení údržby silnic (1,97, jediná firma hodnotila „dostatečně“, naopak 9 „výborně“) a tradičně velká spokojenost s likvidací TKO (1,67).

graf č. 6 – hodnocení služeb

Správní řízení na městském úřadě je hodnoceno stále dobře (2,11), mezi odpověďmi se objevil jediný názor, že by se měly zrychlit lhůty vyřizování záležitostí.

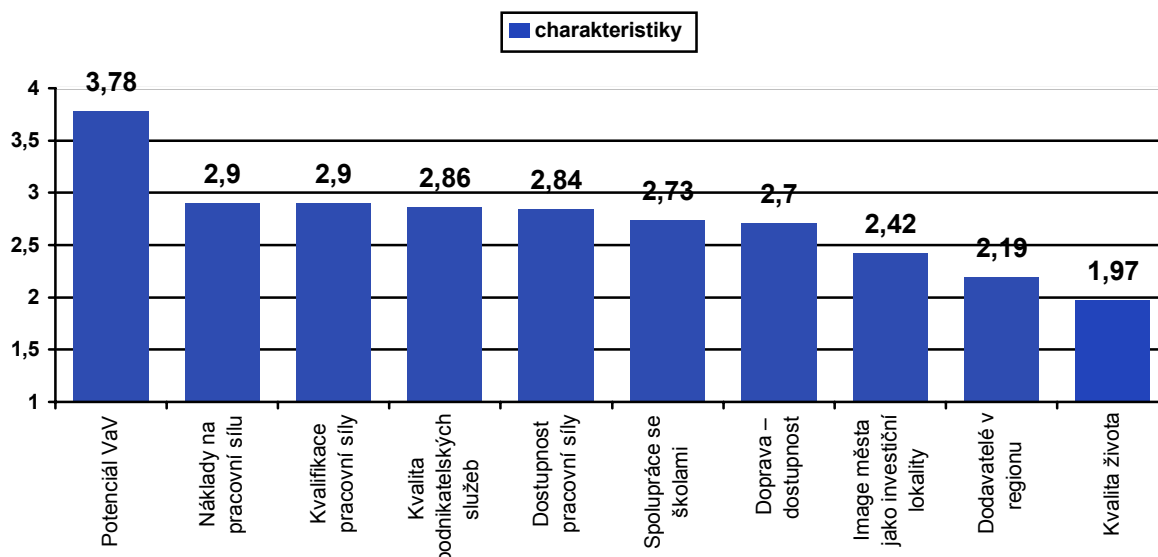
Mezi problémy a náměty k řešení, které podniky uváděly, jsme zaznamenali tyto nejzávažnější a nejčastější, opět se týkají zejména atraktivity města pro nové obyvatele / zaměstnance firem:

- Podpora podnikání a investic - město si vede zdatně při podpoře drobného a maximálně středního podnikání. Pro podporu velkých (míněno mezinárodních) firem je potřeba víc a jiná kvalita – vysoké školství ve městě, silniční napojení, infrastruktura logistiky a služeb, prezentace města jako mezinárodního centra. V Trutnově, je čím dál tím víc zahraničních pracovníků – chybí nabídka péče o jejich děti.
- Propagace města jako místa k podnikání / přesídlení za zaměstnavatelem
- Bydlení - město by mělo být koordinátorem bytové výstavby, je nutná ucelená koncepce bydlení pro město

Charakteristiky města pro podnikání

Dotazovaní následně hodnotili obecné podmínky pro podnikání v Trutnově na čtyřbodové stupnici (1 – nejlepší, 4 – nejhorší). Jak plyne z grafu č. 7, nejhorší známku obdržel potenciál vědy a výzkumu v dané oblasti podnikání (3,78), který vyplývá z nedostatečně přítomného technického vysokého školství ve městě / regionu následován záležitostmi týkající se obecně pracovní síly. Náklady na pracovní sílu negativně hodnotí zejména podniky ve službách (3,13), které současně platí nejnižší průměrné mzdy. To ukazuje, že samotná výše platu bez hodnocení dalších ukazatelů neposkytuje dostatečnou informaci o firmě („pro některou firmu je drahé platit průměrný plat 20 tisíc a pro jinou není problém 30 tisíc“). Kvalifikace pracovní síly je nejhůře hodnocena podniky ve stavebnictví (3,22) a spolupráce se školami dokonce 3,67, což samozřejmě souvisí s (ne) dostupností příslušných škol. Jinak je „spolupráce se školami“ hodnocená průměrnými 2,73 a

existují i velmi dobré příklady spolupráce (jmenovitě SPŠ, SOŠ a SOU Trutnov) a průmyslové podniky proto hodnotí tuto oblast velmi dobře (2,18). Dopravní dostupnost (průměr 2,70) je naopak velmi negativně hodnocena průmyslovými podniky (3,00), které vzhledem ke svému charakteru jsou na ní i nejvíce závislé. Kvalita podnikatelských služeb (2,86) je považována za slabou ve všech kategoriích firem.

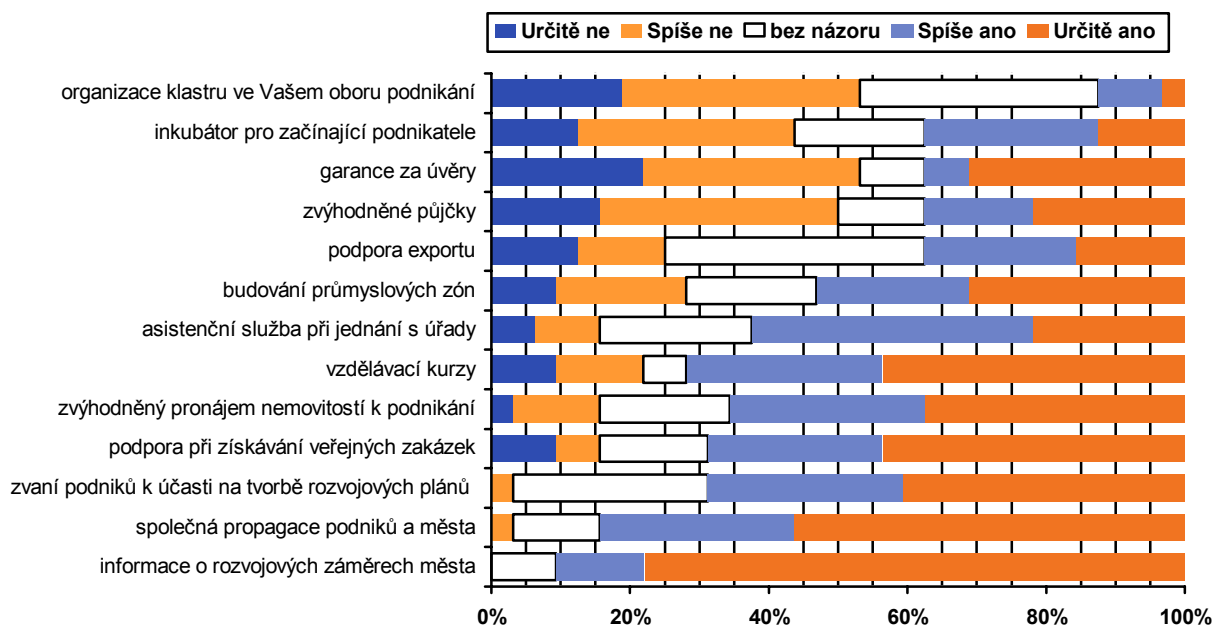

graf č. 7 – charakteristiky města

Mezi pozitivně hodnocené charakteristiky patří jednoznačně kvalita života ve městě (1,97), která je oceňována prakticky všemi skupinami bez rozdílu. Firmy, které mají v regionu dodavatele, opětovně pozitivně hodnotí jejich kvalitu (2,19). Image města jako investiční lokality je vysoce hodnocena firmami ve stavebnictví (2,22), naopak podniky služeb by si i zde přály zlepšení (2,60).

Služby pro podnikatele

Stejně jako v minulém průzkumu bylo i nyní zjišťováno, jaké služby by měla místní správa poskytovat. Došlo pouze k malému posunu oproti předchozím rokům. Stále platí, že podniky uvítají víceméně jakoukoliv formu podpory včetně politické deklarace a tudíž součet odpovědí určitě ano a spíše ano je často (a u prvních osmi možností dokonce výrazně) vyšší než součet spíše ne a určitě ne s některými výjimkami. K poskytování garancí za úvěry nemají respondenti přílišnou důvěru a nedomnívají se, že jde o úlohu veřejného sektoru, jistou podporu opačného názoru nalezneme pouze u stavebních firem. Obdobně negativně hodnoceno je poskytování zvýhodněných půjček (s výjimkou malých podniků ve službách). Nejhuře v průměru negativně hodnocenou možností je organizace klastru, která doplatila na možná necitlivé prosazování vzniku klastrů v rámci dotační politiky MPO v minulém období. Rovněž tak inkubátor pro začínající podnikatele se již jeví jako překonaná myšlenka.

graf č. 8 – poptávka po službách pro podnikání

Nejvýraznější podporu ze strany podnikatelů má angažovanost města ve finančně nepřiliš náročných aktivitách, jako jsou poskytování informací o rozvojových záměrech, společná propagace nebo účast podniků na tvorbě rozvojových plánů. Podporu při získávání veřejných zakázek trvale a logicky nejvíce požadují stavební firmy. Oproti minulým průzkumům se zvýšila poptávka po pořádání vzdělávacích kurzů, jednoznačně v souvislosti s (ne)dostupností kvalifikované pracovní síly, naopak klesla podpora budování nových průmyslových zón – město se logicky již zdá být naplněno novými firmami.

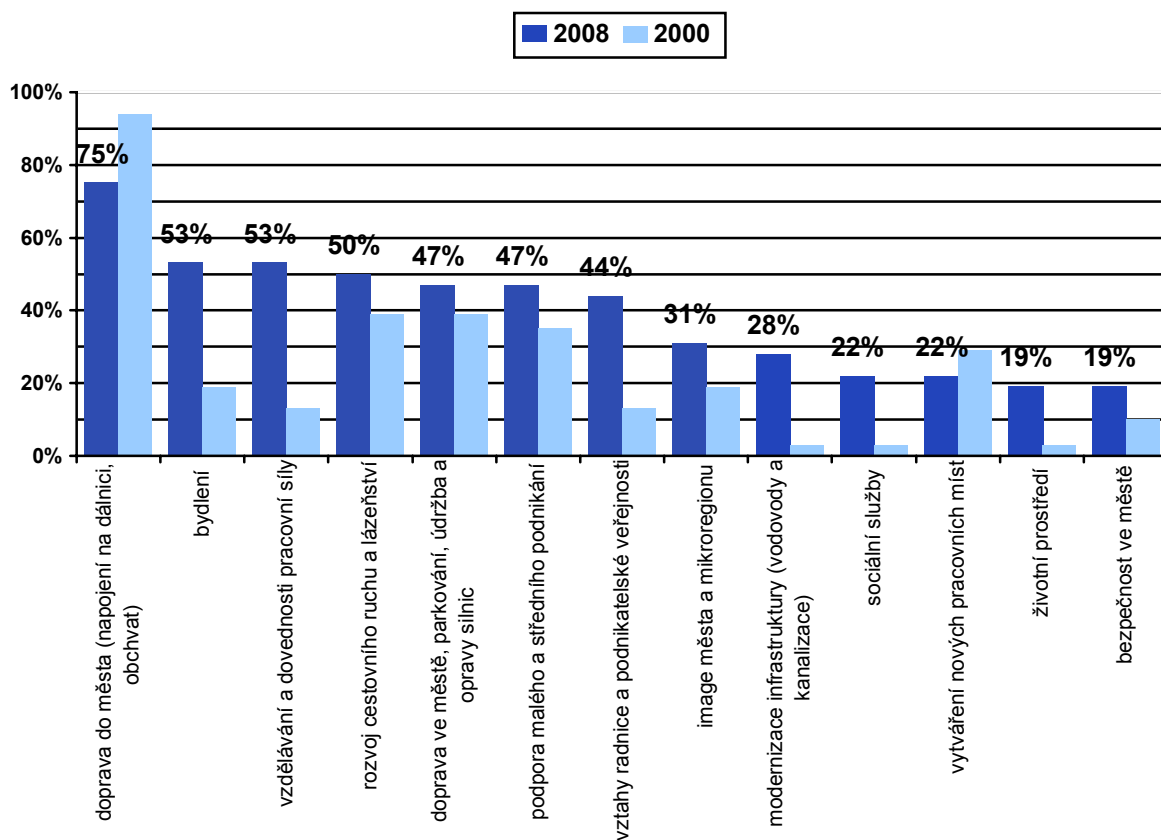
Z dalších námětů uvedených přímo dotazovanými se nejčastěji objevily následující:

- kulaté stoly - pracovní skupiny s podnikateli na vybraná témata; vyřešit jeden konkrétní problém spíše než činit strategická rozhodnutí;
- motivace žáků k technickému vzdělávání, podpora učilišť a průmyslovek;
- vytvořit startovací podmínky pro bydlení - udržení důležité kvalifikované pracovní síly;
- řešit napojení města na dálnici.

Na závěrečný dotaz, která témata by tedy město mělo řešit, jsme obdrželi následující odpovědi, které již v řadě případů potvrzují to, co již bylo řečeno dříve (graf č. 9):

- Na prvním místě je doprava do města se 75 % odpovědí (v roce 2000 to bylo přes 90 %, nyní některé podniky ve službách toto téma nezmínily) zahrnující především napojení na dálnici a obchvat.
- Na druhém místě je bydlení s 53 % odpovědí – uvádějí větší podniky, kterým chybí pracovní síly stejně jako stavební firmy očekávající rozvoj oboru.

- Vzdělávání a příprava pracovní síly má stejných 53 %, nejméně (20 %) ve stavebnictví, naopak přes dvě třetiny v ostatních dvou skupinách. Před osmi lety přitom toto téma prakticky nezískalo žádnou podporu (jen 12 %).
- Na čtvrtém místě je rozvoj cestovního ruchu ve městě (50 %), který není důležitý pro průmyslové podniky (20 %), ale extrémně významný pro služby (80 %).
- Na pátém místě jsou společně s 47 % podpora malého a středního podnikání – výrazně zejména ve službách (70 %) a doprava ve městě (uvádí 56 % stavebních firem).
- Posledním poměrně často zmiňovaným tématem je se 44 % rozvoj vztahů veřejného a soukromého sektoru – opět nejčastěji poptávaný podniky ve službách (60 %)
- Naopak témata, která se umístila zcela na konci s méně než 5 odpověďmi zahrnují „správu města, řízení radnice“ a „přilákání vnějších investorů“.

graf č. 9 – doporučená témata

Celkový dojem

Hodnocení města jako místa pro podnikání je stabilně relativně dobré (nyní 2,35, v minulém průzkumu 2,24, v roce 2000 2,34), Trutnov považují za „vynikající“ 2 firmy, sedmnáct označilo město za „dobré“ místo k podnikání, naopak jediná odpověď byla negativní („špatné“ místo pro podnikání).

Jako nejčastější pozitivní prvky v místním podnikatelském prostředí jsou trvale uváděny tyto tři:

- vysoká úroveň kvality života v atraktivním prostředí,
- investice ve městě za posledních 5-8 let – jak soukromé (přítomnost velkých firem) tak i veřejné (investice do oprav komunikací, objektů, infrastruktury);
- atraktivita pro cestovní ruch (i když ne plně využita).

Naopak za negativní rysy byly označeny (a to prakticky všemi zúčastněnými a velmi jednoznačně otázky týkající se dopravy):

- dopravní dostupnost zejména do Prahy - chybí napojení na dálnici;
- chybějící obchvat a tranzitní doprava přes město;

několikrát byly zmíněny i

- stále velké mezery v propagaci regionu, nevyužitý potenciál cestovního ruchu a
- nedostatek kvalifikovaných pracovníků.

Závěr

Věříme, že již třetí v řadě průzkumů podnikatelského prostředí bude opět zdrojem informací o názorech podniků působících v Trutnově. Výsledky nelze považovat za komplexní popis podmínek pro podnikání ve městě, nicméně kromě faktických údajů o osmdesáti významných firmách vypovídají i o „stavu mysli“ jejich vrcholných manažerů včetně těch, kteří z nejrůznějších důvodů neodpověděli (nejčastěji právě pro nedůvěru k magistrátu – městu a neochotu ke vzájemné komunikaci). V každém případě však realizace průzkumu vyslala do podnikatelského sektoru pozitivní signál: veřejný sektor zajímají podmínky pro podnikání ve městě a chce s podnikateli spolupracovat na jejich zlepšování. Současně i řada z dotazovaných podniků ocenila možnost vyjádřit se k problémům a zajímá se o výsledky průzkumu.

Ve srovnání se stejnými průzkumy provedenými od roku 2000 je na mnoha ukazatelích evidentní, jak úspěšně se rozvíjí místní ekonomika a současně i to, jak jsou místní podnikatelé sebedůvěrnější než např. v roce 2000 a jak známky zhoršení globální (i národní) ekonomické situace hodnotí sice s opatrným realismem, ale bez přehnaného pesimismu.

Na závěr bychom chtěli poděkovat všem ředitelům a manažerům, kteří se ochotně zúčastnili průzkumu a dali k dispozici cenné informace.

Seznam příloh

1. Vlastnická struktura – počet zaměstnanců
2. Překážky rozvoje
3. Prodej na zaměstnance a vývoj průměrné mzdy
4. Exportní orientace
5. Kvalita pracovní síly
6. Nedostatek zaměstnanců
7. Ukotvení v kraji
8. Nemovitosti pro podnikání a plány do budoucna
9. Investice na zaměstnance a nová pracovní místa
10. Znamky pro služby poskytované místní správou
11. Význam inovačních aktivit
12. Omezující faktory inovačních aktivit
13. Charakteristiky podnikatelského prostředí
14. Doporučená témata k řešení
15. Seznam oslovených firem

Poznámka: ve všech přiložených grafech jsou jednotlivé skupiny podniků označeny takto:

Zahraniční – více než 50 % vlastnictví zahraničního subjektu; VaV – podniky mají oddělení vývoje nebo výzkumu; Investoři – podniky odpověděly kladně na otázku, zda budou v příštích 3 letech investovat..